

Onderwerp	Vaccinatiegraad Haarlem		
Nummer	2019/814028	Datum college	15 oktober 2019
Portefeuillehouder	Jur Botter		
Programma/beleidsveld	Sociale basis		
Afdeling	Jeugd, Onderwijs & Sport		
Auteur	Ikram Abdelloui		
Telefoon	023 – 511 4753		
E-mail	iabdelloui@haarlem.nl		
Actueel behandelvoorstel	Onderdeel nota Samen voor Jeugd 2019		
Bijlagen	n.v.t.		

Met deze brief wil het college de raad informeren over de huidige stand van zaken rond de vaccinatiegraad en de lokale maatregelen in het kader van de voorheen dalende vaccinatiegraad. De conceptnota Samen voor Jeugd, die in de commissievergadering van 26 september 2019 besproken is, heeft de daling van de Haarlemse en landelijke vaccinatiegraad kort benoemd. Naar aanleiding van vragen over dit onderwerp is deze brief opgesteld waarin we wat dieper op de materie in kunnen gaan. Deze raadsinformatiebrief bevat input van Jeugd Gezondheids Zorg Kennemerland (JGZ) en de Gemeentelijke Gezondheidsdienst Kennemerland (GGD).

Huidige stand van zaken

Vanaf 2014 was er in heel Nederland een langzaam dalende vaccinatiegraad te zien onder alle lagen van de bevolking, maar in het bijzonder onder hoog opgeleiden. Deze dalende trend baarde zorgen, omdat de effectiviteit van het rijksvaccinatieprogramma (RVP) voor een deel is gebaseerd op groepsimmunititeit: als de vaccinatiegraad teveel daalt dan is de bescherming door de groep niet meer gegarandeerd voor kinderen (en anderen) die te jong zijn of om medische redenen, zoals behandelingen die het immuunsysteem verzwakken en levensbedreigende aandoeningen, (nog) niet kunnen worden gevaccineerd. Zij lopen dan een onnodig risico op het oplopen van deze ziektes.

Alhoewel er sprake was van een alarmerende daling van de vaccinatiegraad op zowel landelijk als lokaal niveau, is er volgens het recentelijk gepubliceerde rapport van het RIVM (24-6-2019) momenteel enigszins sprake van een gestabiliseerde vaccinatiegraad. Zoals benoemd in de conceptnota was de Haarlemse vaccinatiegraad van zuigelingen in 2018 84,8 procent. Dit percentage geldt voor de volledige deelname van zuigelingen aan het RVP. In 2019 is deze gestegen naar 86,6 procent. De volledige deelname van zuigelingen aan het RVP op landelijk niveau is in 2019 90,2

procent.¹ Deze nieuwe informatie was pas beschikbaar na de bespreking van de conceptnota in de commissie van 6 juni 2019. In de nota zijn we uitgegaan van de dekkingsraad voor de DKTP-vaccinaties op landelijk niveau in 2013. In de nota spreken we over 94 procent, in werkelijkheid was dit 94,2 procent. Hierover zijn vragen gesteld door het Haarlems Dagblad.

Oorzaak van de daling

De dalende vaccinatiegraad wordt onder andere verklaard door de negatieve media-aandacht voor vaccinaties. Sommige ouders laten hun kinderen niet vaccineren in verband met hun geloofsovertuiging. Daarnaast wonen er veel hoogopgeleide ouders in onze regio, waarvan sommigen kritisch tegenover het vaccineren staan. In de regio werkt ook een antroposofische jeugdarts, die kinderen wel vaccineert, echter niet altijd volgens de richtlijn van het RIVM. Indien vaccinaties niet volgens die richtlijn zijn toegediend, worden de gegevens niet meegenomen in de berekening van de vaccinatiegraad. In de regio Kennemerland zijn de afgelopen jaren substantieel meer gezinnen uit het buitenland gevestigd. Het kost tijd om vast te stellen welke vaccinaties kinderen in het buitenland al hebben ontvangen, bijvoorbeeld door vaccinatiebewijzen in andere talen. Op het moment dat jeugdigen in onze regio gevestigd zijn worden zij wel meegenomen in de berekening van de vaccinatiegraad. Dit proces beïnvloedt de vaccinatiegraad negatief².

Daarnaast is er mogelijk een link te leggen tussen de lage vaccinatiegraad en de groei van het vrijeschoolonderwijs. Dit is een verklaring die door het RIVM op landelijk niveau wordt gegeven. Het vrije schoolonderwijs gaat uit van de individuele ontwikkeling van elk kind en ziet ziekte als een onderdeel van het ontwikkelingsproces. Ouders van kinderen op een vrije school zijn minder overtuigd van de effectiviteit van vaccinaties en bezorgd over de mogelijke bijwerkingen (uitspraak RIVM op landelijk niveau). Zoals benoemd in de conceptnota, is de vaccinatiegraad op die scholen gemiddeld 78 procent (landelijk).

Gemeente: Haarlem														
Vaccinatie	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Zuigelingen (2 jaar)														
DKTP basisimmuun	89,4	88,5	91,5	92,2	93,9	95,8	94,7	94,9	93,4	94,9	95,5	94,6	93,4	93,0
Hib volledig afgesloten	90,9	90,6	93,3	93,6	95,1	96,5	95,6	95,9	94,0	95,7	96,1	95,8	94,5	94,0
Hepatitis B volledig afgesloten	88,8	88,1	91,4	91,9	93,4									
Pneumokokken volledig afgesloten	90,0	88,7	92,4	92,1	92,4	94,7	93,2	93,3	91,6	92,4	93,3			
BMR basisimmuun	91,9	90,4	92,0	94,1	94,3	95,6	95,3	95,2	93,5	94,2	94,2	94,8	95,0	92,9
Meningokokken C volledig afgesloten	91,5	90,1	91,7	93,9	94,6	95,9	96,1	96,0	94,2	94,8	95,3	95,4	94,3	92,0
Volledige deelname	86,6	84,8	88,2											
Geen enkele vaccinatie	3,9	4,2	2,9											
Kleuters (5 jaar)														
D(K)TP gerevaccineerd							90,8	89,8	89,1	87,5	88,2	88,4	89,9	91,6
D(K)TP voldoende beschermd	90,5	90,9	92,2	92,2	92,8	91,9								
Schoolkinderen (10 jaar)														
D(K)TP volledig afgesloten	87,6	89,4	85,9	91,1	91,0	91,4	91,3	93,0	91,3	92,2	90,7	90,6	89,3	91,4
BMR volledig afgesloten	87,6	89,0	85,1	89,8	90,4	90,7	90,2	92,7	90,2	90,8	89,8	89,9	88,1	90,1
Adolescenten (14 jaar)														
HPV volledig afgesloten	50,0	45,5	49,3	62,9	57,9	55,1	57,9	60,4	55,4					

¹ RIVM, *Rapport Vaccinatiegraad en jaarverslag Rijksvaccinatieprogramma Nederland 2018*.

² Informatie GGD Kennemerland 2019.

Bovenstaand tabel gaat over kinderen die in het rapportjaar twee en vijf jaar zijn. Voor kolom 2018 zijn dat de kinderen geboren in 2016 (zuigelingen) en 2013 (kleuters). De cijfers die we hier zien lopen dus altijd achter op de werkelijkheid. Voor de zuigelingen van nu kunnen we de vaccinatiegraad schatten door te kijken naar de leeftijd van deze kinderen als zij starten met het RVP. Deze verschilt per wijk en laat over vorig jaar een licht stijgende trend zien.

Van deze kinderen die meedoen aan het RVP krijgt ruim 90% de eerste vaccinaties op tijd, dat wil zeggen op een leeftijd van 6 tot 9 weken. Tijdig starten is een indicatie voor het op tijd doorlopen van het gehele RVP schema.³

Maatregelen voor de verhoging van de vaccinatiegraad

De JGZ en de GGD Kennemerland besteden op verschillende manieren aandacht aan het verhogen van de vaccinatiegraad.

JGZ Kennemerland

- Ouders

Door verpleegkundigen wordt tijdens de intake van een nieuw kind in het JGZ-werkgebied de deelname aan het RVP besproken. Bij alle kinderen vraagt de jeugdarts tijdens het eerste consult deelname aan het RVP na. Een extra afspraak bij de jeugdarts wordt bij vragen of twijfel aangeboden. De jeugdarts bespreekt tijdens dit vaccinatieconsult de vragen en zorgen van ouders en geeft relevante extra informatie. Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van RVP infectieziekten en het RVP op zich worden met ouders gedeeld zodat zij een eventuele negatieve keuze kunnen heroverwegen. Tijdens inlooppreekuren kunnen vaccinaties worden gegeven.

- Deskundigheid

Alle medewerkers worden in de gelegenheid gesteld de e-learning met betrekking tot het vaccineren te volgen. Bij het verschijnen van een nieuw vaccinatie-rapport van het RIVM gaat de jeugdarts, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het RVP binnen JGZ Kennemerland, met de verschillende teams in gesprek om de cijfers te duiden en verbeterpunten te bespreken. Deze kunnen per wijk verschillen. Ook de cijfers met betrekking tot de tijdige start van vaccineren op dat moment worden dan meegenomen. De vastgestelde verbeterpunten worden opgenomen in het jaarplan van de betreffende locatie.

- Ontwikkelingen

De manager van JGZ heeft meerdere keren per jaar een overleg met de jeugdarts die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het RVP. Ook wordt door beide op verschillende niveaus deelgenomen aan landelijke overleggen met betrekking tot het vaccineren en de ontwikkelingen daaromtrent in het kader van het RVP.⁴

GGD Kennemerland

- Toelichting beleid

Ook aan ouders van kinderen tussen 4 en 18 jaar en jeugdigen zelf tussen 12 en 18 jaar geven jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen (extra) voorlichting en advies over het belang van vaccineren. GGD besteedt ook via social media en andere communicatiekanalen aandacht aan het belang van vaccineren. Dit gebeurt in afstemming met collega's van JGZ Kennemerland.

³ Informatie JGZ Kennemerland 2019.

⁴ Informatie JGZ Kennemerland 2019.

- Overige initiatieven

Inhaalcampagnes BMR (Bof/Mazelen en Rodehond) en Meningokokken (Typen ACWY)

Op 24 juni, 4 en 8 juli 2019 hebben inhaalvaccinatiecampagnes plaatsgevonden. Ten eerste voor de BMR vaccinaties, in verband met de meest recente uitbraken van mazelen in Nederland. Ten tweede voor de Meningokokken ACWY vaccinaties aangezien eerdere campagnes samenvielen met schoolexamens en de Ramadan. Tijdens deze extra georganiseerde campagnes werden ouders en jeugdigen in de gelegenheid gesteld om gemiste RVP-vaccinaties te halen.

Spreekuur

Vanaf september 2019 wordt door de GGD tijdens alle spreekuren, zowel op het consultatiebureau als tijdens consulten in de JGZ 4-18 jaar nog prominenter aandacht aan het RVP besteed. Het RVP wordt besproken indien uit het dossier blijkt dat desbetreffende jeugdige nog niet volledig gevaccineerd is conform de RVP richtlijn. Aan de ouders en de jeugdige wordt vervolgens vaccinatie op maat aangeboden. Uitzondering op bovenstaand beleid is als ouders en/of jeugdige recentelijk nog nadrukkelijk hebben aangegeven geen belangstelling te hebben voor het RVP.

Nieuwkomers

De maanden juli en augustus 2019 worden gebruikt om vaccinatieplannen van nieuwkomers woonachtig in de regio Kennemerland af te ronden en op te sturen aan het RIVM. De GGD nodigt alle ouders en jeugdigen uit voor een zogenaamd preventief geneeskundig onderzoek (PGO) nieuwkomers.⁵

Conclusie

Landelijk was tot afgelopen jaar een dalende trend te zien in de vaccinatiegraad in heel Nederland. De gemeente Haarlem was hier geen uitzondering op. De vaccinatiegraad lijkt nu te stabiliseren, mogelijk licht te stijgen, maar is nog onder het gewenste niveau. Zowel de GGD als de JGZ bieden ouders en jeugdigen actief en laagdrempelig een extra consult aan bij een jeugdarts om hen deskundig te informeren rondom vaccineren. Daarnaast wordt er ook ingezet op inhaalcampagnes, scholing van medewerkers en de promotie van het belang van vaccinaties.

De tijdigheid van de eerste vaccinaties stijgt licht en lijkt een indicatie voor een stijgende trend van de vaccinatiegraad over de komende jaren.

⁵ Informatie GGD Kennemerland 2019.